

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ЕРӨНХИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2024 ОНЫ ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЙЛАН

Д/д	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Зорилгот түвшин	2024 оны хэрэгжилт	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ /сая.төг/	Хэрэгжилтийн хувь
1	2	3	4	5	6	7
1	Бэлчээрийн нөөц боломжийг нэмэгдүүлэх, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн үр ашгийг сайжруулан эрчимжүүлэх, уламжлалт бэлчээрийн улирлын хуваарийг зохистой байлгах, бэлчээрийг усжуулах, доройтлоос хамгаалах, цаг агаарын хүндрэлтэй үед ашиглах отрын бүс нутгийг тогтоох зэргээр бэлчээрийн зохион байгуулалтын арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн.	2015-2027	Бэлчээрийг доройтлоос хамгаалах, отрын бүс тогтоосон байна.	Бэлчээрийг сэлгэн ашиглах, өнжөөж амраах арга хэмжээний төлөвлөлтөөр Алтанширээ - 423902.7 га, Замын-Үүд 5500.0000га Мандах- 962957.6901га, Өргөн 293222.8839 га Улаанбадрах 397229.9821га Хөвсгөл 282709.4959 га Эрдэнэ 320638.2109 га газрыг сумын газар зохион байгуулалтын 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгаж, 194 өрхийн 122.9 мянга орчим толгой малыг 2024 оны 06 дугаар сараас 10 дугаар сар хүртэлх хугацаанд сэлгэж ашигласан. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулах ажлын хүрээнд Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны 02/11 дүгээр тогтоолоор 6 сумын нийт 108,9 мянган га бэлчээрийн газрыг "Сум дундын отрын нөөц нутаг"-аар тогтоож, 5 жилийн хугацаатайгаар орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан. Дээрх отрын нөөц нутгуудад бэлчээрийн ургац 0.4-3.1 ц/га хэмжээтэй байх үед хонин толгойд шилжүүлснээр 64263 толгой мал өвөлжиж, хаваржих ба 2023-2024 онд Сайхандулаан, Мандах, Улаанбадрах, Хөвсгөл, Хатанбулаг сумдын 34 өрхийн 40.8 мянган толгой мал отроор өвөлжиж, хаваржиж хүндрэлийг эрсдэл багатай даван туулсан. Мөн Айраг, Алтанширээ, Даланжаргалан, Дэлгэрэх, Иххэт сумдын нийт 30 мянган/га бэлчээрийн талбайд 2023 онд бэлчээрийн ургамалд хөнөөл учруулж буй үлийн цагаан оготнотой байгаль орчинд халгүй энгийн механик, биологийн аргаар тэмцэх ажлыг тухайн сум орон нутгийн 133 малчин, мал бүхий иргэдийг хамруулан зохион байгуулсан. Тус ажлыг зохион байгуулснаар бэлчээрийн талхагдлыг багасган, бэлчээрийн ургамлын нөхөн ургах боломжийг бүрдүүлж хонин толгойд шилжүүлснээр 6,9 мянган толгой малыг бэлчээрлүүлэх боломж бүрдсэн. Ургамал хамгаалал, эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн намрын хортон мэрэгчийн тодотгох судалгааг 2,6 сая га бэлчээрийн талбайд хийж тэмцэх хэмжээний биш гэсэн дүгнэлт гарсан тул 2024 онд үлийн цагаан оготнотой тэмцэх ажил хийгдээгүй.	48.0 сая	100
2	Бэлчээрийн усан хангамжийн бэлчээрийг усжуулах арга хэмжээ авснаар бэлчээрийн нөөцийг 1667299,85 га-гаар нэмэгдүүлсэн	2015-2027	Бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлсэн байна.	Улсын төсвийн 94,8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайхандулаан, Эрдэнэ сумдад шинээр 3 инженерийн хийцтэй худаг, аймаг ОНТ-ийн 147,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Хатанбулаг суманд 3 инженерийн хийцтэй худаг, Өргөн, Даланжаргалан сумдын ОНХС-ийн 271.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 11 гүний цооног, малчдын санаачилгаар Айраг, Иххэт, Сайншанд, Өргөн, Мандах, Сайхандулаан, Хатанбулаг, Эрдэнэ сумдад инженерийн хийцтэй 3 худаг, 9 энгийн уурхайн худгийг шинээр, 18 энгийн уурхай худгийг сэргээн засварласан. Шинээр 29 худгийг ашиглалтад оруулснаар 40 мянган га бэлчээрийг усжуулж, 98 мянган толгой малыг услах боломж бүрдсэн.	512.8 сая	100

3	Хүн амын төмс, хүнсний ногооны хэрэгцээг хангахад төлөвлөлт	2015-2027	Тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан байна	Усалгаатай газар тариалангийн төлөвлөлтөөс 7 нэгж талбарын 0.7 га, газрыг сумдын газар зохион байгуулалтын 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгаж сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар батлуулан улсын хэмжээнд 2024 онд эзэмшүүлэх, ашиглуулах газрын байршил, хэмжээ, зориулалтын жагсаалт батлах тухай Засгийн газрын 2024 оны оны 04 дүгээр сарын 03 өдрийн 136 дугаар тогтоолоор батлуулсан. Усалгаатай газар тариалангийн 5 нэгж талбарын 0,5 га газрыг азрыг сумын Засаг даргын шийдвэрээр олгоод байна. Дорноговь аймаг 2024 онд Төмс, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, бусад ашигт таримлын үйлдвэрлэл, хэрэглээг нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд нийт 217.3 га-д тариалалт хийгдсэн. Үүнээс: төмс 23.2 га-д, хүнсний ногоо 68.6 га-д, малын тэжээл 116.24 га-д, жимс, жимсгэнэ 9.6 га-д талбайд тариалж нийт 588 тн буюу төмс 105.7 тн хүнсний ногоо 335.9 тн, малын тэжээл 149.2 тн, жимс жимсгэнэ 2.055 тн-ыг тус тус хураан авсан нь өмнөх онтой харьцуулахад тариалсан талбайн хэмжээ 40 га талбайгаар нэмэгдэн, хүн амын төмс, хүнсний ногооны хангамж 25.3% болж өмнөх оноос 2 хувиар өссөн.	-	71.4
4	Аймгийн хэмжээнд ямар нэг байдлаар доройтсон, уул уурхайн олборлолтоос доройтон бохирдож, эвдэрсэн газрууд тодорхой хэмжээгээр байдаг бөгөөд эдгээр газруудыг сайжруулах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг төлөвлөсөн.	2015-2027	Уул уурхайн олборлолтоос доройтон бохирдсон газруудыг нөхөн сэргээсэн байна.	Хатанбулаг сумын Агаруут, Эргэл багийн нутагт Тавантолгой-Манлай-Ханги чиглэлийн 484.4км хүнд даацын авто зам байгуулах төслийн ажилд ашигласан түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын 58 карьерыг хүлээлгэж өгөх хүсэлтийн дагуу ажлын хэсэг Хатанбулаг суманд очиж ажиллан 24 карьерын 134.7 га газрыг хүлээн авах акт үйлдсэн. Түмэн айл инвест ХХК, Хөх жонш ХХК, Дунфанлунма ХХК, Би ти девелопмент ХХК, Хүдрэнт ХХК, Экилешия ХХК, Бишрэлт түшлэг ХХК, Фриеншип ресурсес ХХК, Билэгт баялаг ХХК, Хэрлэн импекс ХХК, Мегатек мануфактуринг Монголиа ХХК зэрэг аж ахуй нэгжүүд нийт 4.9 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн.	950.0 сая	100
5	Хот суурингийн газрын төлөвлөлт	2015-2027	Тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан байна.	Хот суурины эдэлбэр газрын төлөвлөлтөөс аймгийн хэмжээнд 180 нэгж талбарын 22.0035 га, газрыг сумдын газар зохион байгуулалтын 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгаж сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар батлуулан улсын хэмжээнд 2024 онд эзэмшүүлэх, ашиглуулах газрын байршил, хэмжээ, зориулалтын жагсаалт батлах тухай Засгийн газрын 2024 оны оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 136 дугаар тогтоолоор батлуулсан. Тухайн онд 77 нэгж талбарын 11.2875 га газрыг сумын Засаг даргын шийдвэрээр олгоод байна.	-	51.3
6	Булаг шанд-1583 га Булгийн эрүүл ахуйн бүс-887.1 га хөв цөөрөм - 2.га газар тус тус төлөвлөсөн.	2015-2027	Цөв цөөрөм байгуулсан байна	Аймгийн Засаг даргын 2012 оны А/411 тоот захирамжийн дагуу аймгийн хэмжээнд нийт 95 худаг уст цэгт эрүүл ахуйн бүс тогтоож дэглэмийг мөрдүүлэн ажилладаг. Ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийг 100 хувь тогтоосноор ус ашиглалт, хамгаалалт сайжирсан. 2024 онд Хөвсгөл сумын хүн амын ус хангамжийн Гэрлийн шанд 1-р худаг, Гэрлийн шанд 2-р худаг, Гэрлийн шанд 3-р худаг, Айраг, Даланжаргалан сумдад үйл ажиллагаа явуулдаг "Би Ти Девелопмент" ХХК 1 худаг, "Ачир" ХХК 1 худаг, "Сармай дээлт" ХХК 1 худаг нийт 1 сум 3 компаниудын эзэмшлийн шинээр гаргасан 6 худагт эрүүл ахуйн бүс, 8 суманд 9 булгийн эхийг хашиж хамгаалж тохижуулан энгийн хамгаалалтын бүс тогтоож хашаажуулж, тэмдэгжүүлэх ажил хийгдсэн.	-	100

7	Газрыг хадгалан хамгаалах, экологийн тэнцлийг хадгалах зорилгоор улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалтанд авах явдлыг өргөжүүлэн төлөвлөлтийн эцсийн үе шатанд улс ба орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар 3.7 сая га-гаар нэмэгдэхээс төлөвлөсөн	2015-2027	Орон нутгийн тусгай хамгаалалтанд авсан байна.	Аймгийн хэмжээнд 2021 онд 120148.7га, 2022 онд 52290.27 га, 2023 онд 64.83 га, 2024 онд 9148.9 га нийт 2223769.9 га буюу аймгийн нийт нутаг дэвсгэрийн 20.3 хувийг газрыг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авч, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын кадастрын мэдээллийн санд бүртгүүлсэн. Аймгийн хэмжээнд орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авч, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын кадастрын мэдээллийн санд орон нутгийн тусгай хэрэгцээний газрын ангиллаар нийт 2223769,9 га буюу аймгийн нийт нутаг дэвсгэрийн 20.3 хувийг бүртгүүлсэн. Үүнээс Мандах сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны 21/04 тогтоолоор 9148,9 га газрыг байгалийн нөөц газрын ангиллаар тусгай хамгаалалтад авч, бүртгүүлсэн.	-	60
---	---	-----------	--	---	---	----

Мэдээлэл хариуцагч:

Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын дарга Л.Олзбаяр
Холбоо барих утас: 86038393

Мэдээлэл хариуцагч:

ГХБХБГ-ын Захиргаа, хуулийн асуудал хариуцсан ахлах
мэргэжилтэн Б.Батбаатар
Холбоо барих утас: 90828240